

Bolagspolicy– ägarroll och ägarstyrning för kommunens bolag

P R O G R A M
P O L I C Y
R I K T L I N J E
H A N D L I N G S P L A N

Innehållsförteckning

1. Syfte	3
2. Tillämpningsområde	3
3. Ägarroll	3
3.1 Kommunfullmäktige	3
3.2 Kommunstyrelsen	4
3.3 Örebro Rådhus AB.....	4
4. Ägarstyrning	5
4.1 Kommunfullmäktige	5
4.2 Kommunstyrelsen	7
4.3 Örebro Rådhus AB.....	8
5. Gemensamma bolagsprinciper	9
5.1 Styrelse och VD	9
5.2 Ekonomiska mål och principer	9
5.3 Budget och finansiering	10
5.4 Förvaltningsberättelse och årsredovisning.....	10
5.5 Information	11
5.6 Revision	11

Beslutad av kommunfullmäktige 2014-01-29 § 15

- PROGRAM/PLANER uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten inom Örebro kommun.
- POLICY uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt för arbetet i Örebro kommun.
- RIKTLINJE säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande i Örebro kommun.
- HANDLINGSPLAN anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen.

1. Syfte

Bolagspolicyn redovisar hur kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen ska tillämpas i Örebro kommun samt hur ägaren i övrigt vill ha kontroll över de kommunala bolagen.

Syftet med bolagspolicyn är att tydliggöra Örebro kommuns ägarroll och hur kommunens ägarstyrning av sina majoritetsägda aktiebolag ska genomföras. Dessutom anger bolagspolicyn gemensamma principer för de majoritetsägda bolagen inom områdena styrelse och VD, ekonomi, information och revision.

2. Tillämpningsområde

Bolagspolicyn gäller samtliga aktiebolag som direkt eller indirekt är majoritetsägda av Örebro kommun. Reglerna i policyn gäller som exempel såväl moderbolaget Örebro Rådhus AB som helägda dotter- och dotterdotterbolag till moderbolaget.

Kommunen strävar efter att även de minoritetsägda bolagen ska omfattas av reglerna i denna bolagspolicy. Kommunen och övriga delägare får tillsammans avgöra vilka regler i bolagspolicyn som är tillämpliga med hänsyn till storleken på kommunens ägande, verksamhetens art och övriga omständigheter. Tillämpningen av kommunens bolagspolicy dokumenteras i aktieägaravtalet.

De principer för ägarstyrning som anges i bolagspolicyn ska även så långt som är möjligt tillämpas för den verksamhet som kommunen bedriver i andra former av juridiska personer t ex ekonomiska föreningar, kommunalförbund och stiftelser.

3. Ägarroll

3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Den kommunala kompetensen utgör en avgörande förutsättning för att en verksamhet ska kunna bedrivas i ett kommunalt bolag. Det är inte möjligt för en kommun att genom bolagsbildning vidga den kommunala kompetensen.

Det är kommunfullmäktige som enligt kommunallagen ska besluta om en kommunal verksamhet helt eller delvis ska bedrivas i bolagsform, fastställa vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för bolagets verksamhet samt utse kommunens representanter i bolagets styrelse och utse lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige ska även tydliggöra och utföra den underställningsplikt som gäller för kommunens bolag i frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Denna underställningsplikt ska preciseras i bolagsordningen.

Kommunfullmäktige kan delegera bolagsfrågor till kommunstyrelsen om frågorna inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen och sitt reglemente leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunens ekonomi och verksamhet. Detta uppdrag gäller även uppföljning av kommunfullmäktiges ägardirektiv för bolagens ekonomi och verksamhet. Örebro Rådhus AB ska enligt sin bolagsordning ge underlag till kommunstyrelsen för denna uppföljning.

Kommunstyrelsen har en lagstadgad uppsiktsplikt för de kommunala bolagen och ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen. Denna bedömning ska rapporteras till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har genom delegation från kommunfullmäktige rätt att besluta om bolagsfrågor som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

3.3 Örebro Rådhus AB

Örebro Rådhus AB utövar på uppdrag av kommunfullmäktige den operativa ägarrollen för kommunens samtliga bolag. Uppdraget anges i bolagsordning och preciseras i årliga budgetdirektiv. Avsikten är att Örebro Rådhus AB ska äga och förvalta samtliga aktier i kommunens hel- och delägda aktiebolag.

Örebro Rådhus AB ska svara för ekonomisk uppföljning av koncernbolagen och lämna löpande information till kommunstyrelsen om bolagens ekonomi och verksamhet.

Styrelsen i Örebro Rådhus AB har inte någon formell delegation av beslutsrätt från fullmäktige i bolagsfrågor.

4. Ägarstyrning

4.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige utövar sin ägarstyrning över kommunens bolag med ett antal olika styrinstrument. De viktigaste styrinstrumenten är bolagsordning, aktieägaravtal, ägardirektiv och gemensamma principer för bolagen. Därutöver sker kommunfullmäktiges ägarstyrning genom att utse styrelse och lekmannarevisorer för bolagen samt att utse stämooombud och utfärda instruktioner till ombuden inför bolagsstämman.

Bolagsordning

Kommunfullmäktiges ägarroll innebär att fullmäktige ska fastställa bolagsordning för samtliga bolag där kommunen äger aktier av verksamhetsskäl.

Bolagsordningen ska ange det kommunala ändamålet med verksamheten, de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten (t ex självkostnadsprincip, likställighetsprincip och lokaliseringsprincip) och de beslut om principiella frågor i verksamheten som ska prövas av kommunfullmäktige före genomförande (underställningsplikt).

Aktieägaravtal

I ett bolag med flera ägare behöver bolagsordningen kompletteras med ett aktieägaravtal mellan delägarna. I aktieägaravtalet regleras vad delägarna är överens om kring styrning, finansiering och kontroll av bolaget.

Kommunen ska i aktieägaravtal verka för att de synsätt och regler som anges i denna bolagspolicy ska tillämpas även i de delägda bolagen. Samtliga aktieägaravtal för bolag där kommunen eller kommunens bolag är majoritetsägare ska godkännas av kommunfullmäktige.

För det fall aktieägaravtalet innehåller uppgifter som skyddas av någon bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kan överläggningarna i fullmäktige hållas inom stängda dörrar och den aktuella bestämmelsen i avtalet beläggas med sekretess. Själva beslutsfattandet ska dock ske öppet och det fattade beslutet blir alltid offentligt.

Ägardirektiv

Kommunfullmäktige har rätt att fastställa olika former av ägardirektiv för verksamheten vid de majoritetsägda bolagen. Dessa ägardirektiv måste bekräftas av bolagsstämman för att ägardirektiven ska vara bindande för bolagen.

Kommunfullmäktige fastställer årliga budgetdirektiv som en del i beslutet om övergripande strategier och budget (ÖSB). Budgetdirektiven för bolagen anger mål, inriktning och resultatkrav för bolagets verksamhet både för budgetåret och för ytterligare två år.

Under verksamhetsåret kan kommunfullmäktige besluta att ge ett särskilt ägardirektiv för ett bolag som gäller en viss fråga om organisation eller verksamhet.

Kommunfullmäktige kan även pröva om och fastställa att en kommunal policy för t ex miljöfrågor eller administrativa frågor även ska gälla för de kommunala bolagen. Före kommunfullmäktiges beslut ska bolagens styrelser ha möjlighet att yttra sig över om det finns några hinder för bolaget att tillämpa aktuell policy. Efter kommunfullmäktiges beslut gäller hela eller delar av policyn som ett gemensamt ägardirektiv.

Gemensamma bolagsprinciper

Kommunfullmäktige ska fastställa gemensamma principer för bolagen. Tidigare har dessa principer redovisats som en del i ägardirektiven för varje bolag. Enligt kommunallagen ska ändamål och underställningsplikt för varje bolag preciseras i bolagsordningen, medan övriga gemensamma bolagsprinciper för kommunens majoritetsägda bolag redovisas som ett särskilt avsnitt i denna bolagspolicy.

Ägardialog

Kommunfullmäktige ska varje år ha en ägardialog med ordförande och VD för kommunens majoritetsägda bolag. Dessa ägardialoger sker i samband med fullmäktiges ordinarie sammanträden enligt ett årligt tidsschema.

Val av styrelse och lekmannarevisorer

Kommunfullmäktige ska utse kommunens styrelseledamöter och suppleanter i både majoritetsägda och minoritetsägda bolag.

För kommunens helägda bolag ska fullmäktige även utse två lekmannarevisorer och två revisorssuppleanter. För delägda bolag ska fullmäktige utse en lekmannarevisor och en suppleant om detta är rimlig utifrån ägarförhållanden samt verksamhetens art och omfattning.

Kommunfullmäktiges beslut om styrelse och lekmannarevisorer ska bekräftas av bolagsstämman.

Val av stämooombud och instruktioner till ombuden

Kommunfullmäktige ska utse de personer som ska representera ägaren och agera stämooombud vid bolagsstämmorna i kommunens samtliga bolag.

Normalt ska tre personer utses till uppdraget som stämooombud: en ledamot i kommunfullmäktiges presidium, en övrig ledamot i kommunfullmäktiges valberedning och kommundirektören/koncernchefen. Fullmäktige ska även ange i vilken ordning eller vid vilka bolagsstämmor som dessa personer tjänstgör som ombud.

Kommunfullmäktige ska på förslag från kommunstyrelsen utfärda en instruktion till stämooombudet som anger hur ombudet ska rösta i de ärenden på bolagsstämman som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Instruktion till stämooombud vid bolagens årsstämma ska alltid ges av kommunfullmäktige.

4.2 Kommunstyrelsen

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt över de kommunala bolagen på samma sätt som styrelsen har tillsyn över all annan kommunal verksamhet. Uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen ska hålla sig informerad om bolagens verksamhet och hur bolagen förhåller sig till gällande styrdokument och gällande lagstiftning.

Kommunstyrelsen ska årligen göra en bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen och i kompletterande direktiv från kommunfullmäktige. Bedömningen ska göras med stöd av årliga rapporter från bolagsstyrelserna och från lekmannarevisorerna samt den löpande information om bolagens verksamhet som rapporteras av moderbolaget Örebro Rådhus AB

Kommunstyrelsen ska i samband med årsredovisningen lämna en rapport till kommunfullmäktige om sin bedömning av bolagens verksamhet under året. Om kommunstyrelsen bedömer att ett bolag under året har avvikit från sitt ändamål och sina befogenheter, ska kommunstyrelsen även lämna förslag till åtgärder som säkerställer att bolagets verksamhet åter kommer att bedrivas i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Instruktioner till stämooombud

Kommunstyrelsen ska utarbeta förslag till instruktioner till kommunens stämooombud inför bolagsstämmor. Om instruktionerna gäller ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dessa utfärdas av kommunfullmäktige. Övriga instruktioner ska utfärdas av kommunstyrelsen på delegation från kommunfullmäktige. Årsstämmor ska generellt anses vara av principiell beskaffenhet och dessa instruktioner till stämooombuden ska därför alltid utfärdas av fullmäktige.

4.3 Örebro Rådhus AB

Ekonomi

Örebro Rådhus AB har som moderbolag i Rådhuskoncernen i uppgift att under verksamhetsåret svara för operativ ägarroll av koncernbolagen inom följande områden:

Ekonomisk uppföljning av dotterbolag och övriga direkt ägda bolag under budgetåret

Skattesamordning av dotterbolagens resultat genom bokslutsdispositioner

Kapitalbildning för dotterbolagen genom nyemission och aktieägartillskott

Dessa uppdrag sker inom ramen för kommunfullmäktiges årliga budgetdirektiv för Örebro Rådhus AB och övriga koncernbolag.

Information

Örebro Rådhus AB ska löpande hålla sig informerad om koncernbolagens beslut och verksamhetsförändringar under verksamhetsåret. Denna information ska sammanställas av moderbolaget och löpande rapporteras till kommunstyrelsen.

Presidiet och VD för Örebro Rådhus AB kompletterar denna information med uppföljningsträffar med presidiet och VD i dotterbolagen. Dessa träffar sker normalt två gånger per år. Uppföljningsträffarna dokumenteras genom minnesanteckningar som redovisas både för hela styrelsen i Örebro Rådhus AB och för kommunstyrelsen.

5. Gemensamma bolagsprinciper

5.1 Styrelse och VD

Kommunens representanter i bolagens styrelse utses av kommunfullmäktige. Beslut om styrelse ska bekräftas på bolagsstämma. Styrelsen utser inom sig ordförande.

Styrelsen ska årligen utarbeta och anta en arbetsordning för sitt eget arbete. Som grund för denna arbetsordning gäller den arbetsordning som tillämpas av styrelsen i Örebro Rådhus AB. Denna arbetsordning ska även reglera villkoren för suppleanters tjänstgöring. Kommunens bestämmelser för ersättning till förtroendevalda ska tillämpas på motsvarande uppdrag i bolagen.

Styrelsen utser bolagets verkställande direktör och bestämmer anställningsvillkoren för VD:n. Ordföranden ska samråda med VD för Örebro Rådhus AB vid rekrytering av VD i dotterbolagen och med kommunens personaldirektör om anställningsvillkor för VD i dotterbolagen. Rekrytering av VD ska ske i samma former och rutiner som tillämpas vid rekrytering av förvaltningschefer i Örebro kommun.

Bolagens styrelse ska årligen upprätta en skriftlig instruktion för verkställande direktören.

5.2 Ekonomiska mål och principer

Bolagens verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder inom ramen för målet om långsiktig samhällsnytta. Bolagen ska eftersträva ett ekonomiskt resultat som ger utrymme både för en årlig avkastning till ägaren på bolagets kapital samt för en långsiktig konsolidering av bolaget.

Riktlinjer för resultat och avkastning på eget kapital för dotterbolagen ska varje år behandlas av styrelsen i Örebro Rådhus AB som underlag till kommunfullmäktiges beslut om årliga budgetdirektiv för dotterbolagen. Dessa resultatbedömningar ska ske i dialog mellan moderbolagets VD och dotterbolagets VD.

Resultatkrav för dotterdotterbolag beslutas av styrelsen för respektive dotterbolag.

Rörelseintäkterna för ett kommunalt bolags verksamhet ska i budgeten normalt motsvara bolagets självkostnad med tillägg för ett marknadsmässigt avkastningskrav på eget kapital i bolaget.

5.3 Budget och finansiering

Budget för dotterbolagen ska utgå ifrån kommunfullmäktiges årliga budgetdirektiv för bolagets verksamhet. Bolagen ska lämna tertialrapporter om måluppfyllelse och ekonomiskt resultat till moderbolaget som i sin tur lämnar en samlad tertialrapport till kommunstyrelsen.

Bolagens finansförvaltning ska följa de ramar och riktlinjer som anges i den koncerngemensamma finanspolicy som har fastställts av kommunfullmäktige. Detta innebär att bolagen ska ha finansiell samverkan med kommunen inom områdena likviditet, medelsplacering och långfristig upplåning. Denna samverkan ska ske på affärsmässiga villkor.

5.4 Förvaltningsberättelse och årsredovisning

Dotterbolag ska lämna preliminär förvaltningsberättelse och årsredovisning till Örebro Rådhus AB utifrån moderbolagets anvisningar och tidsplan för bokslutsarbetet. Moderbolaget ska besluta om bokslutsdispositioner för dotterbolagen för att uppnå tillfredställande årsresultat, skattesamordning samt kapitalbildning för koncernen och koncernbolagen.

Dotterbolagens styrelser ska behandla förvaltningsberättelse och årsredovisning när bokslutsdispositionerna är fastställda av moderbolaget. Förvaltningsberättelsen ska bl a innehålla bolagsstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen utifrån kommunfullmäktiges ägardirektiv för verksamhetsåret och en sammanfattning av bolagets arbete med intern kontroll.

Samtliga hel- och delägda bolag lämnar av styrelsen fastställd förvaltningsberättelse och årsredovisning till kommunstyrelsen tillsammans med revisionsberättelse och granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Kommunstyrelsen överlämnar efter beredning dessa årsredovisningshandlingar till kommunfullmäktige för godkännande.

Bolagets årsstämma fastställer årsredovisning samt prövar ansvarsfrihet för styrelse och VD efter kommunfullmäktiges behandling av årsredovisningen.

Dotterbolagen och övriga större minoritetsägda bolag ska direkt till kommunstyrelsen lämna underlag till den sammanställda redovisning som ska ingå i kommunens årsredovisning utifrån kommunens anvisningar.

5.5 Information

Dotterbolagen ska hålla styrelsen i Örebro Rådhus AB löpande informerad om sin och sina dotterbolags verksamhet och om åtgärder av större vikt.

Bolagen ansvarar för att till Örebro Rådhus AB snarast överlämna följande dokument:

1. protokoll från bolagsstämma
2. protokoll från styrelsens sammanträden
3. bolagets budget och verksamhetsplan/affärsplan
4. bolagets delårsrapporter och årsredovisning
5. revisionsberättelse och granskningsrapport
6. övriga handlingar av vikt för Örebro Rådhus AB och kommunstyrelsen

Örebro Rådhus AB ska skaffa sig fördjupad information om dotterbolagens verksamhet genom utvecklingsträffar med dotterbolagen.

Rapporter om bolagens verksamhet redovisas löpande av VD i Örebro Rådhus AB till kommunstyrelsen.

5.6 Revision

Bolagets årsstämma utser revisorer enligt de bestämmelser som anges i aktiebolagslagen.

Kommunfullmäktige ska även utse två lekmannarevisorer och två suppleanter i helägda bolag utifrån de bestämmelser som anges i kommunallagen. För delägda bolag ska kommunfullmäktige utse en lekmannarevisor och en suppleant om detta är rimligt utifrån ägarförhållanden samt verksamhetens art och omfattning. Beslut om lekmannarevisorer ska bekräftas på årsstämma.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningsrapporten från lekmannarevisorerna ska redovisas för årsstämman och lämnas som information till kommunstyrelsen. Granskningsrapporten ska fogas till den årsredovisning som lämnas till kommunfullmäktige.